

Dr. Yusuf TEKİN

**ANONİM ŞİRKET GENEL KURUL
KARARLARINA KARŞI İPTAL DAVASI HAKKI
VE BU HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI**

**-Hukuki İşlem Teorisine Göre Genel Kurul Kararlarının Oluşumu,
İptal Davasının Maddi ve Usuli Şartları ile
Kötüye Kullanılması Üzerine Bir İnceleme-**

İÇİNDEKİLER

Önsöz	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XXI
TABLO LİSTESİ.....	XXV
Giriş.....	1
I. GENEL OLARAK	1
II. KONUNUN SINIRLANMASI.....	2
III. KAVRAMLAR/TERMİNOLOJİ.....	4
IV. GENEL BAKIŞ	5

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL KARARININ YAPISI

I. HUKUKİ NİTELİĞİ	7
A. Tanımı.....	7
B. Hukuki Niteliğine İlişkin Görüşler.....	10
1. Genel İrade (Toplu (Müşterek)/Sosyal İşlem) Görüşü.....	11
2. Hukuki İşlem Görüşü.....	13
3. Hukuki İşlem ve İrade Açıklaması	17
4. Sözleşme ve İrade Açıklaması İlişkisi	19
5. Kurul Kararı ve Oy İlişkisi.....	21
6. Hukuki İşlem Türleri	24
7. Tek veya Çok Taraflı Bir Hukuki İşlem Olması.....	26
8. Görüşümüz.....	29
II. UYGULANACAK HÜKÜMLER.....	31
III. KURUL KARARLARI İLE SÖZLEŞMELER ARASINDAKİ FARKLAR.....	33
A. Kurulma ve Oydaşma Bakımından Farklar	33

B. İşlemin Tarafları Bakımından Farklar.....	35
C. İşlemin Konusu ve Etkisi Bakımından Farklar	37
IV. GENEL KURUL KARARININ UNSURLARI	38
A. ‘Kurulma’ ve ‘Geçerlilik’ Dualizmi.....	40
1. Sözleşmenin Kurulması ve Geçerliliği	40
2. Kararın Alınması ve Geçerliliği	41
B. Karar Alma Ehliyeti (Toplantı Nisabı)	44
C. Öneri.....	45
D. Oylama	48
E. Oylama Sonucunun Tespiti ve Açıklanması	48
F. Kurucu Son İşlem Olarak Toplantı Tutanağı.....	50
1. Kurucu Son İşlem.....	50
a. Gerekliliği	50
b. Tutanağın Tutulmasının Kurucu Kabul Edilmesi	52
c. Sahte Tutanak.....	59
d. Toplantı Başkanının Tutanağı Tutmaktan veya İmzalamaktan İmtina Etmesi	60
e. Mahkeme Kararı ile Kararın Oluşması	63
f. Şekil Şartları – Kurucu Unsur Farkı.....	67
g. Kurucu Son İşlem Kabul Etmenin Sonuçları	73
h. Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul Tutanağı....	75
i. Kararın Hüküm Doğurduğu An	77
2. Toplantı Tutanağı.....	79
a. Tanımı.....	79
b. Hukuki Niteliği ve Türü	80
c. Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri	82
d. Tutanağı İnceleme ve Örnek Alma Hakkı	83
G. Ticaret Siciline Teslim ve Tescil ve/veya İlan.....	86
V. DEĞERLENDİRME.....	86

İKİNCİ BÖLÜM

İPTAL DAVASI HAKKI

I. GENEL OLARAK	89
II. HUKUKİ NİTELİĞİ	91
A. İnşai Dava Hakkı Olması	91
B. Maddi Bir Hak Olması	95
1. Genel Olarak	95
2. Maddi Bir Hak Olarak Kabul Edilmesinin Sonuçları	96
3. Maddi Hak Görüşüne Yönelik Eleştiriler	97
C. Değerlendirmemiz	98
III. İPTAL DAVASININ FONKSİYONLARI/AMAÇLARI	101
A. Genel Olarak	101
B. Kişisel Koruma	106
1. Genel Olarak	106
2. Pay Sahibinin Kendi Menfaatini Koruması	107
3. Kişisel Etkilenme	108
a. Pay Sahibinin Haklarının Zedelenmesi	108
b. İsviçre Örneği	109
c. Genel Kurul Kararlarının Pay Sahibine Etkisine Göre Değerlendirilmesi	110
d. Kişisel Etkilenmenin Bir Şart Olarak Kabulü	110
C. Kolektif Koruma	114
1. Genel Olarak	114
2. Kolektif Etki Bakımından Dikkate Alınabilecek Hususlar	115
a. Yönetim Kurulunun İptal Davası Açma Hakkı	116
b. Pay Sahibinin Dava Üzerindeki Tasarruf Yetkisi	117
c. Davalının Şirket Olması	118
d. İptal Kararının Erga Omnes (Herkese Karşı) Etkisi	119
e. İptal Davasının ve Kararın İlanı Zorunluluğu	119
f. Yargılama Giderleri	120

D. Çifte Fonksiyon	120
E. Önleyici Etki	121
F. Değerlendirme.....	122
IV. TARİHÇESİ	124
A. Türkiye	124
1. 1850 Tarihli Kanunname-i Ticaret Dönemi	124
2. 1926 Tarihli 865 Sayılı Ticaret Kanunu Dönemi.....	124
3. 1956 Tarihli 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Dönemi	125
4. 2011 Tarihli 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Dönemi	125
B. Almanya	126
1. İptal Davasına Yönelik Düzenlemeler	126
2. Tarihi Gelişim	129
a. Amaçlar	129
b. İptal Davasına İlişkin Değişiklikler	130
c. İptal Davasından Sorumluluğa İlişkin Düzenleme.....	134
d. Almanya’da Yapılan Reform Çalışmaları	135
(1) UMAG (2005) Değişiklikleri.....	135
(2) ARUG (2009) Değişiklikleri	136
3. İptal Davası Hakkının Almanya’da Sıklıkla Kötüye Kullanılmasının Nedenleri	137
a. Genel Olarak	137
b. Örnekler	139
c. Alınan Önlemler	144
d. Türkiye ile Karşılaştırma.....	145
C. İsviçre.....	146
D. Diğer Ülkelerden Örnekler	147
V. İPTAL DAVASININ GENEL ESASLARI.....	151
A. Hukuk Güvenliği	151
B. Emredicilik	154
C. İptal ve Butlan Arasındaki Kural-İstisna İlişkisi	155
D. Hukuki Formu (Tipi) Aşkın Bakış Açısı Eksikliği.....	157

VI. İPTAL DAVASININ ŞARTLARI	161
A. Genel Olarak	161
1. Kavram	161
2. Usuli ve Maddi Şart Ayrımı	162
3. Doktrinin Eleştirisi	164
4. Görüşümüz	168
B. Dava Şartları	169
1. Genel Olarak	169
2. Hukuki Yarar	170
3. Dava Takip Yetkisi	170
4. Teminat	177
C. Hak Düşürücü Süre	178
1. Genel Olarak	178
2. Süre ve Başlangıcı	178
3. Niteliği	178
4. Hesaplanması	179
5. Yargılamada İncelenmesi	179
D. Taraf Sıfatı	180
1. Genel Olarak	180
2. Aktif Taraf Sıfatı	183
a. Pay Sahibinin Taraf Sıfatı	183
(1) Toplantıya Katılma Şartlı İptal Bakımından	186
(2) Toplantıya Katılma Şartsız İptal Bakımından	186
b. Yönetim Kurulunun Taraf Sıfatı	187
c. Yönetim Kurulu Üyesinin Taraf Sıfatı	188
3. Pasif Taraf Sıfatı	189
E. Hukuka Aykırılık	189
1. Usul Hataları	190
2. Maddi Hatalar	191
3. Genel Kurul Kararlarının Esasa İlişkin Kontrolü	191

F. İlliyet Bağı/Etki Kuralı	195
G. İnceleme Sırası	198
VII.	
İSPAT	200

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İPTAL DAVASI HAKKININ KÖTÜYE KULLANILMASI

I. GENEL OLARAK HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI	203
A. Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı ve Dürüstlük Kuralı İlişkisi	203
1. Genel Olarak	203
2. Dürüstlük Kuralı	203
3. Kötüye Kullanma Yasağı	205
4. MK 2'nin Birinci ve İkinci Fıkrası Arasındaki İlişki	210
5. Kötüye Kullanmanın Unsurları	212
a. Hukuk Düzenince Tanınmış Bir Hakkın Bulunması	213
b. Hakkın Açıkça Dürüstlük Kuralına Aykırı Kullanılması	216
c. Menfaatler Terazisinin/Dengesinin Bozulması	217
(1) Hukuki Değerin Korunabilirliği ve İlgililerin Etkilenme Yoğunluğu	220
(2) Risk Dağılımı	221
(3) Sorumluluğun Yükletilebilmesi	221
(4) Menfaatler Dengesinin Kurulması	221
6. Kötüye Kullanma İçin Zarar Verme Amacının ve Hak Kullananın Kusurunun Aranmayacağı	222
a. Zarar Verme Kastı	222
b. Kusur	223
7. Kötüye Kullanmaya İlişkin Terminoloji	224
B. Hükmün Somutlaştırılması İhtiyacı ve Örnek Olay Grupları	226
1. Genel Olarak	226

2. Yöntem	226
3. Örnek Olay Gruplarının Fonksiyonu.....	228
C. Bireysel Kötüye Kullanma-Kurumsal Kötüye Kullanma Ayrımı.	229
1. Genel Olarak	229
2. Bireysel Kötüye Kullanma	231
3. Kurumsal Kötüye Kullanma	232
4. Ayrımın Etkisi	234
5. İptal Davası Hakkının Kötüye Kullanılması Bakımından Değerlendirilmesi.....	235
D. Kötüye Kullanmanın Yaptırımı	238
E. Medeni Usul Hukukunda Kötüye Kullanma Yasağı.....	239
1. Dürüstlük Kuralının Medeni Usul Hukukunda Uygulanması.....	239
2. Dava Haklarının Kötüye Kullanılması	242
3. Hukuki Yarar ve Kötüye Kullanma Yasağı İlişkisi	243
4. İptal Davası Hakkı ve Anayasal Güvencesi.....	246
II. ŞİRKETLER HUKUKUNDA HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI.....	249
A. Genel Olarak	249
B. Menfaat İhtilafları Bağlamında Çoğunluğun/Hâkimiyetin ve Azınlığın Kötüye Kullanılması	250
1. Çoğunluğun/Hakimiyetin Kötüye Kullanılması.....	250
a. Çoğunluk Prensibi	252
b. Çoğunluğun Kötüye Kullanılması	253
2. Azınlığın Kötüye Kullanılması	254
C. Pay Sahiplerinin Haklarını Dürüstlük Kuralına Uygun Kullanması.....	255
1. Genel Olarak	255
2. Oy Hakkının Kötüye Kullanılması	257
3. Pay Sahibinin İptal Davası Hakkını Dürüstlük Kuralına Uygun Kullanması	258

III. İPTAL DAVASI HAKKINI KÖTÜYE KULLANMANIN GÖRÜNÜŞ	
ŞEKİLLERİ	260
A. Genel Olarak	260
B. Amaca Aykırı İptal Davaları	264
1. Genel Olarak	264
2. Amaca Aykırı Hak Kullanımının Anlamı.....	265
3. Amaca Aykırı Hak Kullanımının Unsurları.....	266
4. Amaca Aykırı Hak Kullanımının Sonuçları.....	267
5. İptal Davasının Amacına Aykırılığı.....	268
C. Yararsız İptal Davaları	269
1. Genel Olarak	269
2. Dava Açmada Davacının Bir Menfaatinin Bulunmaması.....	271
D. Diğer Türler.....	276
1. Çelişkili Davranış	276
2. Hak Düşümü	277
3. İptal Davası Hakkının Sakınılarak Kullanılması.....	278
4. İkinci Kararlar	279
E. Sadakat Yükümlülüğüne Aykırı İptal Davası.....	280
1. Genel Olarak	280
2. İptal Davası Hakkına Etkisi	283
IV. KÖTÜYE KULLANMANIN İSPATI	285
A. Genel Olarak	285
B. İspat Zorluğu.....	290
1. Genel Olarak	290
2. Zorluğun Sonuçları.....	292
C. Delillerin Getirilmesi ve İspat Yüğü	295
D. Kötüye Kullanmayı Ortaya Koyan Emareler/Deliller.....	297
1. Davacının Davayı Satması-Aşırı Kazanç	298
2. Sahip Olunan Pay Miktarı	300
3. Pay Sahipliği Süresi	300
4. Pay Sahibinin Genel Kuruldaki Davranışları	302

5. Pay Sahibinin Başka Davalardaki Davranışı	303
6. Pay Sahibinin Karardaki Sakatlığın Giderilmesinde Bir Menfaatinin Bulunmaması	303
7. Pay Sahibinin Ekonomik Bir Menfaatinin Bulunmaması	304
8. Orantısız Yüksek Masraf Riski.....	304
9. Pay Sahibini Dava Açmaya Teşvik Eden Üçüncü Kişi	304
10. Diğer Emareler.....	305
11. Emarelerin Kombinasyonu – Emareler Demeti	305
V. KÖTÜYE KULLANMANIN SONUÇLARI.....	305
A. Genel Olarak	305
B. Hükme Etki Bakımından	308
1. Genel Olarak	308
2. Esastan-Usulden Ret Ayrımı.....	310
a. Genel Olarak	310
b. Almanya Örneği	310
c. İsviçre Örneği.....	311
d. Değerlendirmemiz	312
C. Tazminat Sorumluluğu.....	316
1. İptal Davasından Sorumluluk	316
a. Genel Olarak	316
b. Sorumluluğun Hukuki Niteliği.....	322
c. Sorumluluğun Şartları.....	324
(1) Hukuka Aykırı Bir Eylem.....	326
(2) Zarar.....	328
i. Gecikme Zararları	331
ii. Yargılama Giderleri	331
iii. Ekonomik Zarar.....	332
iv. Hukuki Belirsizlik.....	333
v. Ek Masraflar.....	333
vi. İtibarın Zedelenmesi.....	334
vii. Zarar Hesabı/Zararın Rakamsal Olarak Belirlenmesi.....	334

(3) Kusur.....	335
(4) İliyet Bağı.....	336
(5) Unsurların İspatı.....	336
(6) Müteselsil Sorumluluk	337
D. Zamanaşımı	337
E. Yargılamaya İlişkin Hususlar	338
(1) Genel Olarak	338
(2) Teminatın Kullanılması.....	339
(3) İptal Davasında Karşı Dava Olarak Tazminat Talebi.....	339
(4) Mahkemenin Kararı.....	341
1. Genel Kurul Kararının Yürütülmesinin Geri Bırakılmasından Dolayı Sorumluluk.....	341
a. TK 449 Uyarınca Kararın Yürütülmesinin Geri Bırakılması	341
(1) Yönetim Kurulunun Dinlenilmesi	343
(2) Teminat.....	344
(3) Tamamlayıcı İşlem	344
b. Genel Hükümlere Göre Genel Kurul Kararının Yürütülmesinin Durdurulması	345
c. Kararın Yürütülmesinin Geri Bırakılmasından Dolayı Sorumluluk.....	349
(1) Şartları.....	350
i. Kararın İcra Edilmiş Olması.....	350
ii. Geri Bırakma Kararının Haksız Olması.....	350
(2) Zarar ve Tazminatın Kapsamı	350
(3) Zamanaşımı	351
(4) Yargılamaya İlişkin Hususlar	351
F. Akdi Vekalet Ücretinin Yükletilmesi	351
1. Akdi Vekalet Ücreti Yaptırımı	351
2. Hukuki Niteliği	352
3. Miktarın Belirlenmesi.....	353

G. Disiplin Para Cezası	353
1. Hukuki Niteliği	353
2. Hukuka Uygunluğu	354
H. Diğer Sonuçlar	355
SONUÇ	357
KAYNAKÇA.....	369